

Vestfold Politidistrikt
Postboks 2073
3103 Tønsberg

Oslo, 10. oktober 2014

Anmeldelse av Andebu kommune

Miljøstiftelsen Bellona anmelder med dette Andebu kommune for overtredelse av straffeloven (lov av 22.mai 1902) § 152 b, eventuelt forurensningsloven av 13.mars 1981 § 7 første ledd, jf. § 78 første ledd bokstav a og, § 79 første ledd bokstav a, subsidiært § 78 bokstav e.

1. Bakgrunn for anmeldelsen

Bakgrunn for anmeldelsen er at Andebu kommune har brutt gjeldende bestemmelser i forurensningsloven ved å tillate ulovlig mellomagring av farlig avfall, deponering av avfall og grov forsøpling en rekke steder i kommunen.

I tillegg har Andebu kommune tillatt ulovlig tømning av kloakk fra septiktanker som har ført til forurensning av vassdrag og grunnvann. En oversikt over ulovlige tømningforhold følger som vedlegg til anmeldelsesbrevet.

Kommunen er gjentatte ganger blitt varslet om eksempler på slike forhold, men forsøk på reaksjoner fra kommunens egne saksbehandlere er blitt stoppet av teknisk sjef Jan-Agnar Stålerød med støtte fra sittende rådmann Ole Sverre Lund og ordfører Bjarne Sommerstad.

1.1 Om Andebu kommune

Andebu kommune er Vestfolds fjerde største kommune med et areal 185 km². Kommunen har 5700 innbyggere. Landbruk og skogbruk er dominerende næringer i kommunen, men det finnes også en rekke industribedrifter.

2. Hendelsesforløpet som ligger til grunn for anmeldelsen

25. juni mottok Bellona tips om alvorlig miljøkriminalitet i Andebu kommune. På bakgrunn av tipset dro Bellona 24. juli på en befaring i Andebu kommune. Befaringen avdekket uforsvarlig mellomagring og håndtering av farlig avfall, ulovlig deponering av avfall, grov forsøpling og ulovlig tømning av kloakk fra septiktanker flere steder. Bilder som dokumenterer forholdene følger som vedlegg til anmeldelsen. Bellona ble forelagt dokumentasjon som viser at saksbehandler i kommunen har prøvd å bringe forholdene inn i ordnede former. Disse initiativene skal ha blitt aktivt stoppet av teknisk sjef Jan-Agnar Stålerød. Saksdokumenter som eksemplifiserer disse forholdene følger som vedlegg til anmeldelsesbrevet.

3. Om kommunens særlige ansvar

Andebu kommune har i oppgave å motvirke brudd på miljølovverket. Omfanget av miljøkriminalitet i denne saken tilsier en grov unnlattelse av denne oppgaven. Andebu kommunes innbyggere har en grunnlovsfestet rett til vern av deres lokalmiljø (jf. Grunnloven (heretter Grl.) § 112), som ble styrket gjennom endringen av bestemmelsen (Gr. § 112 tredje ledd) vedtatt 13.mai

Miljøstiftelsen Bellona
Boks 2141
Grünerløkka
0505 OSLO

Besøksadresse:
Maridalsveien 17b
Vulkan
Oslo

Telefon:
2323 4600
Telefax:
2238 3862

Bankgiro:
6045 05 32579

Foretaksnummer:
948778599
e-mail: bellona@bellona.no
<http://www.bellona.no>

dette år. Denne endringen er ment å tydeliggjøre myndighetens aktive plikt til å ivareta miljøet gjennom ulike former for tiltak. Kommunens unnlattelse strider også mot grunnleggende prinsipper i norsk miljørett; prinsippet om å forebygge skade, prinsippet om integrering av miljøhensyn i offentlig myndighetsutøvelse og føre-var-prinsippet.

Da kommunen har blitt varslet om en rekke av forholdene beskrevet i denne anmeldelsen og valgt å ikke handle på disse, må kommunen hevdes å ha medvirket til denne aktiviteten. Dette underbygges med at den ulovlige kriminaliteten strekker seg over en rekke (private og offentlige) eiendommer og over et lengre tidsrom.

Bakgrunnen for lovendringen i 1992 som ga oss en generalklausul hva gjelder miljøkriminalitet legges det vekt på at denne bestemmelsen skal representere et viktig signal fra den lovgivende makt til en omprioritering av innsatsen mot miljøkriminalitet. Bestemmelsen i strl. § 152 b er altså ment å skjerpe påtalemyndighetens og forvaltningens prioritering av denne sakstypen. Dette er en klar beskjed til forvaltningen om å ta miljøkriminalitet alvorlig. Når Andebu kommune over en lengre tidsperiode velger aktivt å overse og tillate alvorlig miljøkriminalitet er det stikk i strid lovgivers ønske, og må derfor anses å være både kritikkverdig og et straffbart forhold.

4. Straffbarhetsvilkår

Forurensningsloven § 78 setter straff for den som forsettlig eller uaktsomt: a) har, gjør eller setter i verk noe som kan forurense i strid med denne lov eller forskrifter i medhold av denne loven, (...) eller medvirker til dette. Dersom det foreligger skjerpene omstendigheter er strafferammen strengere, jf. § 78 annet ledd. Etter forurensningsloven § 7 første ledd, må ingen "ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning uten at det er lovlig etter §§ 8 eller 9, eller tillatt etter vedtak i medhold av § 11."

§ 28 i forurensningsloven om forbud mot forsøpling sier at: «Ingen må tømme, etterlate, oppbevare eller transportere avfall slik at det kan virke skjemmende eller være til skade eller ulempe for miljøet.»

§ 29 om krav til anlegg for behandling av avfall presiserer at: «Den som driver opplagsplass eller anlegg for behandling av avfall som kan medføre forurensning eller virke skjemmende, må ha tillatelse etter reglene i kap. 3.» og videre «Denne lovs § 10 gjelder tilsvarende for opplagsplass eller anlegg for behandling av avfall som trenger tillatelse etter første ledd.»

I § 79 om straffansvar for ulovlig håndtering av avfall står det: «Med bøter eller fengsel inntil 3 måneder eller begge deler straffes den som forsettlig eller uaktsomt

- a) etterlater eller tømmer samlet avfall, større kasserte gjenstander eller spesialavfall slik at det kan virke skjemmende eller være til skade eller ulempe for miljøet,»

Bellona antar at lovens objektive og subjektive vilkår for straff er oppfylte.

4.1 Objektive vilkår

Norge har i tillegg et nasjonalt forbud mot deponering av nedbrytbart avfall (§ 9-4.i Avfallsforskriften) som kommunen i tillegg åpenbart har forbrutt seg mot.

Forurensningsloven stiller også krav om utsortering og levering av farlig avfall som Bellona stiller spørsmålsteget ved hvorvidt gjeldende krav er etterlevd av entreprenørene på 2 angitte tømmeplasser, Vestre Andebu vei, Døvle gnr. 44, bnr. 3 ved entreprenør Arne Halum og på Bøen Søndre, gnr. 90, bnr. 14, ved entreprenør Sigve Ektvedt. I Gåserødveien 18, gnr.13, bnr. 28, fnr. 1 har det vært drevet skraphandlervirksomhet av Leif Henry Nesengen med betydelige utslipp av oljer

og kjemikalier til grunnen. Andebu kommune ved Jan-Agnar Stålerød valgte ikke å gripe inn i disse forurensningssakene.

Bellona antar på denne bakgrunn at lovens objektive vilkår for straff er oppfylt.

4.2 Subjektive vilkår

Forurensningsloven setter som vilkår for straff at overtrederen har handlet forsettlig eller uaktsomt. Loven likestiller med andre ord forsettlig og uaktsomme overtredelser. Det er således tilstrekkelig for straff at det kan påvises at Andebu kommune eller noen som handlet på kommunens vegne har utvist simpel uaktsomhet med hensyn til krav om lovlig tillatelse og med hensyn til forsvarlig håndtering av avfallet.

Bellona mener at de grove og omfattende regelverksbruddene som her er begått ikke kan være utført i ren uaktsomhet.

Bellona mener på dette grunnlag at lovens subjektive vilkår er oppfylt.

5. Straffeforfølgning

Bellonas prinsipielle syn er at helse- og miljøvernlovgivningen må håndheves aktivt, og at lovbrudd som kan føre til skade på naturmiljøet og folks helse, må straffes. Andebu kommune bør derfor straffes med bot i form av foretaksstraff 20, jfr. straffeloven § 48a. En bot må være av en slik størrelse at den vil ha allmenn- og individualpreventiv effekt overfor næringen. Loven åpner også for fengselsstraff i inntil fem år for personer som kan holdes strafferettslig ansvarlig for grov miljøkriminalitet. Dersom etterforskning skulle komme til å avdekke ulovlig deponering av farlig avfall i større mengder mener Bellona at fengselsstraff bør vurderes som straffereaksjon.

Bellona vil understreke at opplysningene som her er gitt ikke er fullstendige og at saken må etterforskes nærmere før endelige fakta kan stadfestes. Bellona ber derfor politiet, i samarbeid med Fylkesmannens miljøvernavdeling om å bringe klarhet rundt sakens faktiske omstendigheter. Bellona ønsker at en etterforskning avdekker hvordan beslutningene rundt lovbruddene er fattet og effektuert for å kunne vurdere eventuelt individuelt straffeansvar for ansvarlig personell.

6. Begjæring av påtale

Forurensningsloven § 78 er undergitt offentlig påtale. I § 78 tredje ledd finnes det likevel en regel om at offentlig påtale i saker der overtredelser bare har ført til ubetydelig forurensning, eller ubetydelig fare for forurensning, kan skje etter begjæring fra forurensningsmyndigheten. Bellona antar at bestemmelsen ikke får anvendelse i denne saken da omfanget av ulovlig deponering som det her er snakk om, og faren for forurensning fra mulig farlig avfall må kunne sies å være betydelig. Etterforskning og eventuell straffeforfølgning kan dermed igangsettes uavhengig av forurensningsmyndighetens begjæring.

Med hilsen

Karl Kristensen

Fagrådgiver Bellona